Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.3.48.2026
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

**Pani**
**Małgorzata Kidawa-Błońska**
**Marszałek Senatu**
**Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowna Pani Marszałkini,

w odpowiedzi na oświadczenie senatorskie nr 61-1601 Senator Ewy Moniki Kaliszuk w sprawie ograniczenia zjawiska bezdomności wśród młodych, proszę przyjąć wyjaśnienia pozostające we właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Bezdomność jest jedną z najbardziej dramatycznych form wykluczenia społecznego, wiążącą się m.in. ze stygmatyzacja, marginalizacją i negatywnym społecznym postrzeganiem osób, które się z nią zmagają. Reforma modelu wsparcia osób w kryzysie bezdomności, nastawiona również na pomoc młodym bezdomnym między 18 a 25 rokiem życia, mająca na celu reintegrację i rozwijanie usług środowiskowych, jest przez Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej traktowana jako jedno z zadań priorytetowych.

Zasady, formy i sposoby wsparcia osób bezdomnych regulują przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2026 r. poz. 639), w których sformułowano definicję osoby bezdomnej, wskazano bezdomność jako jeden z powodów przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, uregulowano formy pomocy mające na celu usamodzielnienie się osób bezdomnych, zdefiniowano rodzaje placówek dla osób bezdomnych oraz określono zadania dla poszczególnych szczebli administracji publicznej w zakresie przeciwdziałania bezdomności.

W nocy z 3 na 4 marca 2026 r. oraz dodatkowo w dniach 3-5 marca 2026 r. w celu maksymalizacji wyników po raz siódmy przeprowadzono Ogólnopolskie badanie liczby osób w kryzysie bezdomności, którego realizacja koordynowana była przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Osobom w kryzysie bezdomności podczas przeprowadzania badania była oferowana pomoc i wsparcie, zwłaszcza dla osób pozostających w tzw. bezdomności ulicznej.

W momencie realizacji badania zdiagnozowano 31 985 osób w kryzysie bezdomności (ok. 32 tysiące), w tym w ok. 82% to byli mężczyźni (26 047 osoby) a 16% stawiły kobiety (5170 osób). Dzieci i młodzież, czyli osoby poniżej osiemnastego roku życia stanowiły 2% (768 osób) ogólnej liczby osób w kryzysie bezdomności.

W porównaniu z danymi z poprzednich ogólnopolskich badań w tym zakresie, na przestrzeni ostatnich dziewięciu (9) lat liczba osób w kryzysie bezdomności w Polsce waha się pomiędzy 30 tysiącami (badanie z 2019 r.) a 33 tysiącami (badanie z 2017 r.) i wynosi obecnie ok. 32 tysięcy osób (badanie z 2026 r.).

Poniżej znajdują się szczegółowe dane na temat bezdomności osób w wieku 18-25 lat, które wynikają z ww. Ogólnopolskiego badania:

- w ramach ostatniego Ogólnopolskiego badania liczby osób w kryzysie bezdomności z marca 2026 r. zidentyfikowano 1232 osoby w kryzysie bezdomności w wieku 18-25 lat w tym 28% kobiet (351 osób) oraz 72% mężczyzn (881 osób);

tel. 222-500-108
info@mrpips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina
ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

- ok. 4% stanowią osoby w kryzysie bezdomności w wieku 18-25 lat w odniesieniu do całkowitej liczby osób w kryzysie bezdomności w Polsce (31 985 osób) na podstawie danych z 2026 r.;
- wzrost o ok. 21% (o 210 osób) liczby osób w kryzysie bezdomności w wieku 18-25 lat
  w odniesieniu do poprzedniego badania z 2024 r. – z 1022 osób (2024 r.) do 1232 osób (2026 r.);
- o ponad 28% nastąpił wzrost liczby mężczyzn w wieku 18-25 lat w kryzysie bezdomności (o 194 osoby) w porównaniu z danymi z 2024 r.;
- liczba kobiet w kryzysie bezdomności w wieku 18-25 lat wzrosła o ok. 5% (16 osób) w porównaniu z danymi z 2024 r.;
- ok. 13% osób (159 osoby) z całkowitej liczby osób w kryzysie bezdomności w wieku 18-25 lat (1232 osób) poinformowało, że korzysta z noclegu u rodziny lub znajomych;
- najwięcej osób w kryzysie bezdomności w wieku 18-25 lat zidentyfikowano w województwach śląskim, dolnośląskim, mazowieckim, wielkopolskim i pomorskim.

Należy podkreślić, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym na podstawie art. 17 ust. 1 punkt 3) ustawy o pomocy społecznej należy udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym. Jednocześnie Ministerstwo pracuje nad rozwiązaniami systemowymi, mającymi na celu efektywniejsze wsparcie dla osób młodych.

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, może być przyznane wsparcie świadczone w mieszkaniu treningowym albo wspomaganym. Rozwiązania te są zbieżne z podejściem „Najpierw Mieszkanie" (ang. Housing First).

Mieszkania treningowe i wspomagane, zgodnie z art. 53 ust 2 ustawy są formą przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu. Co ważne ww. mieszkania, nie są odrębną jednostką organizacyjną pomocy społecznej, bowiem stanowią jedną z form pomocy społecznej (mianowicie jedno ze świadczeń niepieniężnych określone w art. 36 pkt 2 lit. n ustawy o pomocy społecznej).

Stosownie do art. 53 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, mieszkania treningowe i wspomagane mogą być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pozarządową, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, oraz podmiot, o którym mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzące działalność w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej lub integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym - na zasadach określonych w art. 25 ustawy o pomocy społecznej. Przez powyższe należy rozumieć, że art. 25 określa zasady zlecenia realizacji zadania publicznego z zakresu pomocy społecznej, a dokładnie tryb zlecenia prowadzenia mieszkania wskazanym powyżej.

Rolą świadczonych usług treningowych jest przygotowanie osoby, w trakcie relatywnie krótkiego pobytu w mieszkaniu, do prowadzenia niezależnego życia. Usługa ma charakter okresowy i służy określonym kategoriom osób w osiągnięciu częściowej lub całkowitej

samodzielności, m.in. poprzez trening samodzielności, poradnictwo, pracę socjalną lub inne usługi aktywnej integracji.

Z kolei zakres usług wsparcia w mieszkaniu wspomaganym, obejmuje pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, jednak nie zapewnia tak szerokiego wsparcia jak jednostki świadczące całodobową opiekę (profesjonalnych usług specjalistycznych). W mieszkaniu wspomaganym świadczone są usługi, które mogą stanowić alternatywę dla pobytu w palcówce o charakterze instytucjonalnym. Usługa ma charakter pobytu stałego lub okresowego. Służy osobom niesamodzielnym, w szczególności osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami.

Rozwój sieci mieszkań treningowych lub wspomaganych, może obejmować zarówno tworzenie mieszkań w lokalach należących do jednostek samorządu terytorialnego, jak i ewentualną budowę budynku czy zakup lokalu, z zachowaniem zasady racjonalnego wydatkowania środków publicznych.

Samorządy lokalne szczebla gminnego i powiatowego są wspierane w realizacji ich zadania własnego polegającego na prowadzeniu mieszkań treningowych i wspomaganych. Wsparcie to odbywa się w ramach realizacji zadania 4.4 Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem" – „Tworzenie nowych mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności". Kwota zaplanowana corocznie na ten cel w programie to 24 mln zł.

W celu wsparcia jednostek samorządu terytorialnego w realizacji ich zadania własnego, w ramach Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem" w zadaniu 4.4 przewidziano wsparcie finansowe z rezerwy budżetu państwa poz. 33.

W roku 2026 na realizację zadania uruchomiono środki rezerwy celowej budżetu państwa w wysokości ponad 20 mln zł. W ramach przyznanych środków zakłada się utworzenie 79 nowych mieszkań treningowych i wspomaganych, a tym samym utworzenie 178 nowych miejsc, w tym: 27 mieszkań treningowych dla 64 osób oraz 52 mieszkań wspomaganych dla 114 osób. Zakłada się, że skorzystają z niego również osoby w wieku 18-25 lat.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej obecnie proceduje projekt nowelizacji ustawy o pomocy społecznej, który został wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod numerem UD315. Zakłada on szereg zmian systemowych, w tym w odniesieniu do zagadnienia bezdomności. Obecnie trwa analiza zgłoszonych uwag do projektu.

Ponadto, w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej procedowany jest projekt nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (UD354). Projekt został opublikowany na stronie Rządowego Centrum Legislacji, a konsultacje publiczne trwały do 15 maja 2026 r. Obecnie analizowane są uwagi, które wpłynęły do resortu rodziny w ramach Konsultacji społecznych.

W projekcie założono m.in. zmiany w procesie usamodzielniania w tym pogłębione wsparcie osób usamodzielnianych, tak aby zagwarantować młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą jak najlepszy start w dorosłość. Nowe, proponowane przepisy dotyczą między innymi:

a) wprowadzenia wcześniejszego rozpoczęcia procesu usamodzielniania, poprzedzonego zindywidualizowaną diagnozą sytuacji dziecka – od 16 roku życia,
b) zmiany w zakresie indywidualnego programu usamodzielnienia: dodanie terminów realizacji poszczególnych działań, sposób wydatkowania środków finansowych zgromadzonych przez osobę usamodzielnianą, o ile zostały zgromadzone, czy miejsca w którym wychowanek zamierza się osiedlić po opuszczeniu pieczy zastępczej,

c) wprowadzenia zmian w zadaniach opiekuna usamodzielnienia oraz warunków jakie musi spełnić osoba będąca opiekunem usamodzielnienia,
d) profesjonalizacji opiekunów osób usamodzielniających się z instytucjonalnej pieczy zastępczej poprzez zapewnienie przez powiat wsparcia merytorycznego i edukacyjnego dla opiekuna usamodzielnienia oraz finansowanie zadań opiekuna usamodzielnienia dla osób usamodzielniających się z instytucjonalnej pieczy zastępczej,
e) wprowadzenie ewaluacji procesu usamodzielnień po jego zakończeniu pod kątem jego skuteczności,
f) wzrost świadczenia na kontynuowanie nauki dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej (1300 zł).

Ponadto od 2027 r. realizowany będzie projekt unijny, w ramach programu FERS poświęcony profesjonalizacji systemu usamodzielnień wychowanków pieczy zastępczej poprzez działania szkoleniowo-doradcze, w ramach którego zostaną opracowane modele usamodzielnienia, przeszkoleni opiekunowie usamodzielnień oraz przygotowane zostanie narzędzie pozwalające na ocenę długofalowej efektywności procesu usamodzielnień wychowanków pieczy zastępczej w skali kraju i poszczególnych powiatów.

Odnośnie do programów mających na celu wsparcie osób w kryzysie bezdomności informuję, że w Ministerstwie od kilku lat z powodzeniem realizowany jest program „Pokonać bezdomność. Program pomocy osobom bezdomnym". W roku 2026 przeznaczono na ten cel 10 500 000 zł. Dofinansowaniem objęto 51 projektów. W ciągu ostatnich 5 lat na program zagwarantowano środki w wysokości 37,5 mln zł.

Głównym celem programu jest inspirowanie i wspieranie inicjatyw nakierowanych na przeciwdziałanie problemowi bezdomności i jego możliwe rozwiązanie. Przedsięwzięcie zakłada też inspirowanie do wdrażania nowych metod pracy z osobami w kryzysie bezdomności oraz projektów ich aktywizacji społecznej i zawodowej. Inicjatywa ma charakter uzupełniający wobec ustawowych obowiązków samorządów gmin w zakresie przeciwdziałania bezdomności, wspiera też działalność podmiotów pozarządowych funkcjonujących w obszarze pomocy społecznej.

Ponadto, ze środków Funduszy Europejskich dla Rozwoju Społecznego wdrażane będą dwa projekty wspierające tworzenie mieszkań treningowych i wspomaganych, w tym z nastawieniem na wsparcie osób młodych w kryzysie bezdomności w wieku 18-25 lat. Ich wartość to w sumie 44 mln zł. Oba zakładają współpracę z doświadczonymi organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze wsparcia osób w kryzysie bezdomności.

Z wyrazami szacunku

**z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**
**Katarzyna Nowakowska**
**Podsekretarz Stanu**
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/